

LUTY 2018

**PRZYSTANEK
HISTORIA**

Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki

- WYSTAWY
- KLUB „GROTA”
- LEKCJE Z HISTORII NAJNOWSZEJ
  - SPOTKANIA Z KSIĄŻKĄ
  - CZYTELNIA I KSIĘGARNIA
  - KONFERENCJE
  - WYKŁADY
  - WARSZTATY

WYSTAWIANR1 ▶ 2 LUTEGO – 7 MARCA

Wystawa nowych prac profesora Stanisława Kulona **Droga Krzyżowa III**. Na ekspozycję składa się cykl 40 reliefów w postaci barwionych modrzewiowych tablic, na których Stanisław Kulon przedstawił tragiczne doświadczenia swojej rodziny oraz innych Polaków wywiezionych do Związku Radzieckiego w latach 1940-1941 i zmuszonych do osiedlenia się na „niehumanitarnej ziemi”.

Stanisław Kulon urodził się w 1930 r. na Kresach. 10 lutego 1940 r. Sowieci wywieźli go wraz z rodziną na Ural, gdzie z powodu mrozu, głodu i wyniszczającej pracy zmarli jego rodzice i młodzi bracia. Stanisław, wraz z ocalałym rodzeństwem, wrócił do Polski w 1946 r. Ukończył z wyróżnieniem studia na Wydziale Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W latach 1958–1966 był asystentem w pracowni prof. Ludwiki Nitschowej, w latach 1988–2000 – profesorem Wydziału Rzeźby ASP.

SPOTKANIE NR1 ▶ 1 LUTEGO (CZWARTEK), GODZ. 17.30

Pokaz filmu Macieja Drygasa **Usłyszcie mój krzyk** o samospaleniu Ryszarda Siwca. Wykład wprowadzający wygłosi dr hab. Robert Kulmiński (ISZIP UW). Po projekcji odbędzie się dyskusja z udziałem dr hab. Roberta Kulmińskiego oraz Macieja Drygasa, reżysera filmu. Spotkanie poprowadzi Michał Przeperski (IPN).

Na podstawie zachowanych dokumentów, zwierzeń najbliższych i relacji naocznych świadków Maciej Drygas próbuje odpowiedzieć na pytania, jakim człowiekiem był Ryszard Siwiec, jakimi motywami się kierował i jak należy określić jego dramatyczny protest.

SPOTKANIE NR2 ▶ 2 LUTEGO (PIĄTEK), GODZ. 17.30

Prezentacja książki Marcina K. Schirmera **Wybitne rody, które tworzyły polską kulturę i naukę** opublikowanej przez wydawnictwo Muza. Rozmowę z autorem poprowadzi Piotr Łoś, dziennikarz radia RDC. Jak poznali się Nela i Artur Rubinstein? Dlaczego obrazy Jerzego Kossaka bywają podpisane imieniem jego ojca Wojciecha? Kto uchodził za najdowcipniejszą kobietę II Rzeczypospolitej? Marcin K. Schirmer prezentuje historie wybitnych rodzin inteligentnych, których znaczenia dla polskiej kultury i nauki nie sposób przecenić.

SPOTKANIE NR3 ▶ 5 LUTEGO (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 17.00

Partia i jej przedstawiciele w kinie PRL – wykład prof. Piotra Zwierzchowskiego, historyka i filmoznawcy, z cyklu **Z kamerą po PRL-u. Oblicza polskiego kina powojennego**. Szczegółowe informacje: slawomir.stepien@ipn.gov.pl.

SPOTKANIE NR4 ▶ 5 LUTEGO (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 17.30

Praska Wiosna na Słowacji – wykład dr. Grzegorza Gąsiora (Uniwersytet Warszawski) towarzyszący wystawie Jan Palach '69. Popularne określenie „Praska Wiosna” w odniesieniu do wydarzeń z lat 1968-1969 sugeruje wyłącznie czeski charakter zachodzących wówczas przemian politycznych. Tymczasem rola Słowacji i tamtejszych struktur partyjnych w rozpoczęciu procesu reform, a także w jego zakończeniu, była bardzo istotna. Na kwestie reformy komunizmu nakładały się bowiem m.in. sprawy stosunków słowacko-czeskich, w tym dążenie Słowaków do równouprawnienia.

SPOTKANIE NR5 ▶ 6 LUTEGO (WTOREK), GODZ. 17.30

Spotkanie z cyklu **Tajemnice wywiadu**. O działalności Biura Szyfrów i złamaniu Enigmy rozmawiać będą prof. Grzegorz Nowik i dr Zdzisław Jan Kapera. Prowadzenie: Witold Gadowski. Biuro Szyfrów było komórką Oddziału II Sztabu Generalnego WP. W 1929 r. zorganizowało w Poznaniu kurs kryptologii dla najzdolniejszych studentów matematyki. Podczas zajęć szczególnie wyróżniło się trzech uczestników: Marian Rejewski, Jerzy Różycki i Henryk Zygalski. Zatrudniono ich w podwarszawskim ośrodku dekryptażu Biura, a ich głównym zadaniem było złamanie klucza niemieckiej maszyny szyfrującej – Enigmy...

SPOTKANIE NR6 ▶ 7 LUTEGO (ŚRODA), GODZ. 17.30

Ślady wydobyte z ziemi – spotkanie z cyklu **Łączka i inne miejsca poszukiwań**. Rozmowę z Michałem Nowakiem, archeologiem z Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN poprowadzi Marcin Wikto.

SPOTKANIE NR7 ▶ 8 LUTEGO (CZWARTEK), GODZ. 17.30

Promocja książki Witolda Bagieńskiego **Wywiad cywilny Polski Ludowej w latach 1945–1961**. W dyskusji udział wezmą: prof. Andrzej Paczkowski, dr hab. Sławomir Cenckiewicz oraz dr Witold Bagieński, autor.

Prowadzenie: dr Władysław Bułhak.

Wywiad cywilny stanowił integralną część organów bezpieczeństwa Polski Ludowej i miał ściśle wytyczone pole działania. Głównym zadaniem jednostek UB i SB działających w kraju było kontrolowanie społeczeństwa i zwalczanie przeciwników władz komunistycznych. Rola wywiadu polegała na walce z wrogami zewnętrznymi i obserwowaniu sytuacji w środowiskach, które mogły podejmować próby wspierania krajowych przeciwników systemu.

► 10 LUTEGO (SOBOTA), GODZ. 11.00

Ku pokrzepieniu serc – zajęcia dla dzieci z cyklu **Rodzinna sobota. Podróż do niepodległości**. Warsztaty poświęcone będą osobom, dzięki którym Polacy nie stracili tożsamości i pamiętali o swoim kraju, choć nie było go na mapie. Dzieci poznają sylwetki m.in. Fryderyka Chopina, Henryka Sienkiewicza czy Jana Matejki.

Informacje i zapisy: magdalena.bogdan@ipn.gov.pl.

► 12 LUTEGO (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 15.00

Otwarcie wystawy nowych reliefów prof. Stanisława Kulona **Droga Krzyżowa III**. Na modrzewiowych tablicach artysta przedstawił tragiczne doświadczenia swojej rodziny oraz innych Polaków wywiezionych do Związku Radzieckiego w latach 1940-1941 i zmuszonych do osiedlenia się na „niehumanitarnej ziemi”. Gościem honorowym wernisażu będzie autor – prof. Stanisław Kulon

► 12 LUTEGO (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 17.00

Promocja książki Karoliny Bittner **Partia z piosenką, piosenka z partią. PZPR wobec muzyki rozrywkowej**. W dyskusji udział wezmą: dr Karolina Bittner (autorka), prof. Jerzy Eisler i red. Dariusz Michalski. Spotkanie poprowadzi Mirosław Bietaszko.

Tematem książki są plany i koncepcje PZPR w dziedzinie muzyki rozrywkowej. Autorka analizuje m.in. funkcje i znaczenie festiwalu piosenki w PRL, rolę radia i telewizji w upowszechnianiu muzyki rozrywkowej i kształtowaniu gustów muzycznych Polaków i zagadnienie cenzury wobec piosenki.

► 13 LUTEGO (WTOREK), GODZ. 17.30

Sanacja i opozycja 1926-1939 – spotkanie z cyklu **Od niepodległości do niepodległości**. O racjach obu stron rozmawiać będą prof. Włodzimierz Suleja i dr hab. Paweł Skibiński. Prowadzenie: prof. Jan Żaryn. **Od niepodległości do niepodległości** to cykl dyskusji poświęconych różnym aspektom odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r. oraz długiemu i trudnemu procesowi kształtowania państwowości i „sklejania” trzech zaborów.

► 14 LUTEGO (ŚRODA), GODZ. 17.30

Promocja książki **Instrukcje, wytyczne, pisma Departamentu IV Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z lat 1962-1989** opublikowanej przez Oddział IPN w Krakowie. Rozmowę z dr. hab. Filipem Musiałem i dr. Adamem Dziurokiem, redaktorami tomu, poprowadzi Jan Ruman, redaktor naczelny „Biuletynu IPN”.

► 15 LUTEGO (CZWARTEK), GODZ. 10.00

Ogólnopolska konferencja naukowa **Biskupi w rzeczywistości politycznej Polski „ludowej”** zorganizowana przez Biuro Badań Historycznych IPN.

► 15 LUTEGO (CZWARTEK), GODZ. 18.30

Dyskusja wokół książki **Antoni Baraniak 1904-1977**. W spotkaniu udział wezmą: prof. Jan Żaryn oraz redaktorzy tomu – dr hab. Elżbieta Wojcieszek, dr hab. Konrad Biłatecki, dr hab. Rafał Reczek i dr Rafał Łatka. Antoni Baraniak to jedna z najbardziej niezwykłych postaci polskiego Kościoła: salezjanin, więzień okresu stalinowskiego, sekretarz prymasów Polski, biskup sufragan gnieźnieński i arcybiskup metropolita poznański, uczestnik Soboru Watykańskiego II, a ponadto zapalony filatelista i fotograf.

► 19 LUTEGO (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 17.30

Spotkanie z cyklu **Bohaterowie zapomniani, niezłomni, niepodlegli** – pokaz filmu **Sam przeciw wszystkim, czyli pierwszy wolny związkowiec**. Gośćmi Jędrzeja Lipskiego będą historyk dr Jarosław Neja i Krzysztof Wyszkowski, działacz Wolnych Związków Zawodowych. W latach siedemdziesiątych Kazimierz Świłoń niemal samotnie tworzył pierwsze w Polsce zorganizowane związki zawodowe. Robił to w czasach,

kiedy o „Solidarności” nikt jeszcze nie marzył. Działał tak aktywnie, że Służba Bezpieczeństwa zgromadziła na jego temat prawie trzydzieści tomów akt.

► 20 LUTEGO (WTOREK), GODZ. 17.30

Polacy we współczesnym Kazachstanie – opowieść o tym, jak radzą sobie w Kazachstanie w codziennym życiu nieazjatyckie grupy ludności: przede wszystkim Polacy, lecz także Rosjanie, Białorusini czy Ukraińcy – narody, których przedstawiciele zwykle nie z własnej woli trafili na kazachskie ziemie. Jak układają sobie relacje z kazachską większością? Czy zmiany zachodzące w życiu społecznym w Kazachstanie są zagrożeniem dla ludności nieazjatyckiej? Będą o tym rozmawiać Krzysztof Renik i Adam Hlebowicz; zdjęcia zaprezentuje Elżbieta Dziuk-Renik.

► 22 LUTEGO (CZWARTEK), GODZ. 17.00

Niezrealizowane projekty: lata 1945–1989 (część 2) – wykład Jarosława Zielińskiego, warszawianisty i historyka architektury, z cyklu **Spacerkiem po Warszawie. Miasto, którego już nie ma**. Szczegółowe informacje: slawomir.stepien@ipn.gov.pl.

► 26 LUTEGO (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 14.00

Spotkanie Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grotę”. Wykład **Wacław Tokarz (1873-1937): z Legionów Polskich na Uniwersytet Warszawski** wygłosi Tomasz Siewierski z Wojskowego Centrum Edukacji Obywatelskiej. Prowadzenie: dr Przemysław Gasztold.

► 26 LUTEGO (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 17.30

Spotkanie z cyklu **Polskie drogi do niepodległości** – pokaz filmu Przemysława Bednarczyka **Zapomniany legion**. Rozmowę z reżyserem poprowadzi dr Jędrzej Lipski. Fabularyzowany dokument Przemysława Bednarczyka opowiada o losach Legionu Puławskiego – jednostki sformowanej przez działaczy obozu narodowego w latach 1914-1915, która walczyła na froncie wschodnim I wojny światowej u boku armii rosyjskiej. Wśród żołnierzy tej formacji znajdowali się ochotnicy z terenów zaboru rosyjskiego i oficerowie Polacy w służbie carskiej. Wielu zapisało wspianą kartę w okresie walk o niepodległość, a także w służbie II Rzeczypospolitej.

► 27 LUTEGO (WTOREK), GODZ. 17.30

Promocja książki Tomasza Łabuszewskiego **5 Brygada Wileńska AK na Pomorzu, Warmii i Mazurach 1945–1947**. Publikacja opisuje najbardziej spektakularny i widowiskowy etap w działalności 5 Brygady Wileńskiej AK, kiedy to po wygaszeniu działań na Białostocczyźnie przeniosła się ona na teren północnej Polski. To historia nieuchwytnych lotnych patroli, przemierzających dziennie setki kilometrów, to szlak bojowy znaczonej 27 rozbitymi posterunkami MO i placówkami UB. To wreszcie historia niezwykle zbiorowości żołnierzy 5 Brygady – młodych ludzi z Kresów, dla których walka o wolną Polskę była sprawą najważniejszą.

► 28 LUTEGO (ŚRODA), GODZ. 17.30

Promocja książki Dariusza Jarosińskiego **Ta nasza wolność. Reportaże historyczne** wydanej przez Oddział IPN w Białymstoku. Bohaterów tekstów Dariusza Jarosińskiego – Żołnierzy Wyklętych, członków Federacji Młodzieży Walczącej czy innych organizacji antykomunistycznych – łączy idea wolnej Polski. Być może każdy z nich, żyjący w innych okolicznościach zniewolenia komunistycznego, wyobrażał sobie inaczej tę wolność, ale żaden z nich nie chciał być niewolnikiem – i płacił za to cenę.

Przystanek Historia
Centrum Edukacyjne IPN
im. Janusza Kurtyki

ul. Marszałkowska 21/25
00-628 Warszawa
tel. 22 576 30 04
www.przystanekhistoria.ipn.gov.pl
www.facebook.com/przystanek.historia

zapraszamy
poniedziałek – piątek 9:00 – 20:00
sobota 9:00 – 14:00

biblioteka/czytelnia
poniedziałek – piątek 9:00 – 18:00

księgarnia
poniedziałek – piątek 10:00 – 19:00